

4. Похиленко В.Ф. Школа гуманізму, любові та краси / В.Ф. Похиленко; ред. Г.Д.Клочек; упоряд. О.Н. Якимчук, А. В. Кривенко, В.Є. Супрун, В. О. Шепель, Є. В. Цапенко; ред. С. М. Янчуков. – Кіровоград : Імекс-ЛТД. – 240 с.:іл.

5. У вихорі танцю: методичний посібник [Текст] / [А.Є. Коротков, В.Ф. Похиленко, В.М. Короткова та ін.; за ред. О.О. Саленка]; – Кіровоград, 2012. – 190 с.

УДК 7.075:78

Папченко В. П.

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОБОТИ МУЗИЧНОГО ПРОДЮСЕРА З АВТОРАМИ-ВИКОНАВЦЯМИ У РЕПЕТИЦІЙНОМУ ПЕРІОДІ

У статті розглянуто нові підходи до організації репетиційного процесу колективу авторів - виконавців, як одного з етапів музичного продюсування. Досліджено інноваційні аспекти формування професійних навичок у майбутніх музичних продюсерів.

Ключові слова: музичне продюсування, репетиції, автори-виконавці, музичний матеріал, рок-група, електронна музика.

В статье рассмотрены новые подходы к организации репетиционного процесса коллектива авторов - исполнителей, как одного из этапов музыкального продюсирования. Исследованы инновационные аспекты формирования профессиональных навыков у будущих музыкальных продюсеров.

Ключевые слова: музыкальное продюсирование, репетиции, авторы-исполнители, музыкальный материал, рок-группа, электронная музыка.

The article deals with new approaches to the organization of the rehearsal process of the collective of singer-songwriters as one of the stage of music production. Explore innovative aspects of the formation of professional skills of future music producers.

Music producer plays a leading role in the sound of any creative act - studio album, theatrical performances, film soundtrack, TV shows, concert, radio broadcast and more. These professionals are the agents of high "sound" taste - they are leaders of the modern music industry. To create quality music material particular importance is the effective operation of the producer of the performers in the rehearsal period. The tasks of the music producer at this stage are:

- a) monitoring and tuning original music material;*
- b) preparation artists to recording studio and concert performances.*

The initial rehearsals can take place in the acoustic form («unplugged») and consist of solo singing to the accompaniment of a guitar, piano or keyboards. During the first rehearsal the producer should find out a range of voice soloist-vocalist. Experiments in the rehearsal studio always helpful: songs playing in various musical styles (rock, jazz, rap, disco, reggae) will enable music producers to look at material from different sides. Description methodology for a band or soloist for further recording studio suitable for the popular genre of electronic music today, which mainly uses synthesized or sampled sounds. Unlike electronic music, the recording of "live" acoustic music in the sound of the subjective factor intervenes: the producer having some difficulty in identifying the best take. The ability to recognize the most "energy charged" performance is the most important part of the profession of music producer.

Producer - a strategist in the field of audiovisual arts, and it is in the rehearsal period formed the main lines of the successful work on the music. These categories are the driving forces of creative progress, as the task of training in higher educational institutions of Ukraine qualified music producers is imperative for society.

Keywords: music production, rehearsal, singer-songwriters, musical material, rock band, electronic music.

Вдосконалення методики організації репетицій є невід'ємною складовою процесу підготовки виконавців до подальших концертних виступів і запису у студії. Особливу важливість це питання набуває при підготовці майбутніх музичних продюсерів.

Музичні продюсери працюють з сучасними звуковими технологіями, в їх руках – ефективна зброя впливу на людську підсвідомість, емоції, настрої. Створені ними музичні твори формують «аудіальний» духовний рівень широкого загалу слухачів, особливо молоді, яка є найбільш активним споживачем музичної продукції. Тому від кваліфікації музичного продюсера, його професійного та інтелектуального рівня, громадянської позиції, затребуваності і статусу у суспільстві залежить багато. Звуковий продукт, який створює музичний продюсер, визначає культурний і інтелектуальний рівень теперішнього і майбутнього поколінь. Саме тому, на сучасному етапі розвитку незалежної України, яка активно інтегрується у європейське середовище, необхідність підготовки фахових музичних продюсерів є актуальною.

Музичний продюсер грає провідну роль у роботі над звуковим вирішенням будь-кого творчого акту – студійного альбому, театральної вистави, звукового супроводу кінофільму, телепередачі, концерту, радіовистави тощо. Ці фахівці виступають провідниками високого «звукового» смаку, вони - провідники сучасної музичної індустрії. Для створення якісного музичного матеріалу особливе значення має ефективна робота продюсера з виконавцями у репетиційному періоді.

В останні роки зросла кількість досліджень, присвячених роботі музичних продюсерів з виконавцями. В різні часті тематику музичного продюсування розробляли такі автори як С.Корнеєва, В.Осинський, О.Чорномис. Проблема підготовки музикантів-виконавців до майбутньої концертної діяльності присвячені роботи П.Косенко, Т.Кремешної, Г.Ониськіва.

Так, Ольга Чорномис у своїх публікаціях підкреслює, що одночасно з фундаментальною музичною підготовкою продюсер мусить мати творче чуття і здатність генерувати нові музичні ідеї для покращення музичного матеріалу [1]. Інший автор, Світлана Корнеєва, характеризує етап репетицій як вирішально важливий: «Більшу частину роботи артист виконує у репетиційний «до сценічний» період, де закладається весь творчо-комерційний потенціал майбутньої зірки» [2, с. 66]. У підручнику, виданому у 2006 р., С.Корнеєва висловлює оригінальну думку щодо лідерських властивостей продюсера: «У колективах, особливо рок-, панк-групах, спостерігається переважання анархічних настроїв, надзвичайно низький рівень робочої дисципліни, що потребує авторитарного підходу до управління з боку продюсера» [3, с. 44].

Разом з тим, продюсер і звукорежисер Володимир Осинський вважає, що репетиції авторів-виконавців слід проводити у студії звукозапису, робити пробні записи і аналізувати їх задля пошуку нового оригінального звучання [4]. Ефективності самостійної підготовки гітариста до концертного виступу присвячена робота П. Косенко [5].

Зважаючи на ґрунтовні дослідження феномену музичного продюсування, розглянемо особливості діяльності продюсера, які залишились недостатньо розробленими і не систематизованими. Саме тому *метою* даної статті є аналіз інноваційних аспектів роботи музичного продюсера з виконавцями у репетиційному періоді.

Професія музичного продюсера є *синтетичною* і формується декількома галузями знань: *музичного мистецтва, економіки, психології, технології обробки звуку. Музичного мистецтва* – тому що продюсер повинен мати широкий світогляд, розвинутий слух, глибоко розбиратися у різних стилях музики, вільно читати нотну партитуру, професійно розбиратися в особливостях гри на музичних інструментах і аранжування задля конструктивного спілкування з музикантами і співаками. *Економіки*, бо у сучасних ринкових умовах виробництва творчого продукту, його «комерційність» відіграє вирішальну роль у просуванні на ринку. *Психології* – тому що продюсер працює з людьми (виконавцями) для людей (слухачів). Налаштувати артиста і співака на максимально ефективно виконання, розробити концепцію студійного альбому чи концерту – тут продюсер має виступати у якості досвідченого фахівця-психолога. Велику допомогу продюсерові дає психоакустика – наука, яка вивчає питання, що лежать на стику акустики (об'єкта) і процесу сприйняття

звуку людиною (суб'єкта). Нарешті, продюсеру необхідні знання у *технології синтезу, трансформації і обробки звуку*, бо успішна робота зі звуком сьогодні неможлива без фундаментальних знань в області програмного забезпечення і сучасних методів обробки звуку.

Основним етапом продюсування авторів-виконавців (гуртів, солістів) виступає період інтенсивних репетицій і модернізації первісного музичного матеріалу. Головними завданнями музичного продюсера на цьому етапі є:

а) контроль і доопрацювання (разом з музикантами) первісного авторського музичного матеріалу;

б) підготовка виконавців до запису у студії та концертних виступів.

Під час репетицій має бути остаточно вибудовано структуру творів. Написання пісень авторами-виконавцями (в тому числі - аматорами) часто носить спонтанний та імпровізаційний характер, і базується на їх поглядах на мистецтво через особисте самовираження. Первісний музичний матеріал виконавців потребує уважного аналізу і доопрацювання професіоналами, у якості яких виступають музичні продюсери, аранжувальники, звукорежисери.

Сучасне продюсування музичних гуртів (авторів-виконавців) включає в себе декілька етапів. На першому етапі виконавці створюють нові композиції, аранжують і «шліфують» їх під час репетицій при участі музичного продюсера. Далі музиканти виконують нові твори на концерті (перевіряють їх «перспективність» на публіці), після чого виконавці, продюсер, аранжувальники і звукорежисери зосереджуються в студії звукозапису і фіксують аудіо альбом на основі цих пісень. Після видання альбому компанією-видавцем, виконавці відправляється на повномасштабні гастролі у так званий «промо-тур» для підтримки нового альбому.

Початковий етап репетицій може проходити в «акустичному» вигляді («unplugged») і складатися зі співу соліста під акомпанемент гітари, фортепіано чи клавішного інструменту. Такі репетиції можуть проходити в декількох місцях: а) у домашній студії продюсера/виконавця; б) на репетиційній базі; в) у спеціально обладнаній професійній студії звукозапису. На цьому етапі продюсер зосереджується на доведенні структури і звучання твору до досконалості, остаточному «шліфуванні» текстів, мелодій та аранжувань. Найважливіше завдання продюсера тут – закласти у музику потужний «меседж», надати енергію и емоційність виконанню і досягти комерційного звучання, аби стимулювати потенційного слухача у зацікавленості до творчості виконавців.

Під час першої репетиції продюсеру варто з'ясувати діапазон голосу соліста-вокаліста. Для кожного співака цей діапазон має свої природні рамки. Є область, де голос соліста звучить чисто, тембрально збалансовано і переконливо, а є межі, де голос звучить невпевнено або навіть фальшиво. Тому важливо на початку роботи над вокальним твором точно обрати його тональність. За нашими спостереженнями, у деяких музичних продюсерів-початківців існує певна тенденція обирати для підопічних вокалістів дещо завищену тональність. Висновок цей зроблено з власного досвіду роботи у якості звукорежисера у студіях звукозапису. Існує небагато співаків, здатних проспівати пісню в тональності, без фальшу з першого дубля, тому у студії остаточна версія музичної п'єси формується з фрагментів найкращих дублів багатоканального запису. Музичний продюсер на цьому етапі з'ясовує особливості вокального діапазону і «співочий потенціал» вокалістів з огляду на майбутні інтенсивні концертні виступи: співаки не повинні втомлюватися після виконання декількох пісень і бути в змозі без напруження у голосі, з активною енергетикою відпрацювати великий сольний концерт.

Під час репетиційного періоду музикантам важливо не «заграти» твори, що опрацьовуються. Кількість репетицій повинна бути такою, аби гурт/виконавець вийшов на пік форми. Визначити необхідну кількість репетицій для продюсера досить складно, але тут можна скористатися простим правилом: перше точне, без помилок і максимально «енергетично заряджено» виконання пісні і є найкращим. У цей момент і варто записати пісню у професійній студії.

Велика кількість репетицій втомлює музикантів, знижує імпровізаційність гри, яку активно шукають музичні продюсери, працюючи у стилях рок і джаз. З іншого боку, велика кількість репетицій дозволить перевірити різноманітні варіанти аранжувань, темпів, структури музичних творів. При розробці свіжої музичної ідеї, темп, який обрала для себе ритм-секція гурту (барабанщик, басист, піаніст), і є найкращим для даної п'єси. Експерименти в репетиційній студії завжди корисні: виконання вже розученої пісні в різних музичних стилях (рок, джаз, реп, диско, регей) дасть можливість музичному продюсерові подивитись на матеріал з різних боків.

Репетиційна база – зручне місце для підготовки виконавців до майбутнього запису, але всеж найкращим місцем для цього етапу вочевидь є студія звукозапису. Така студія повинна бути обладнана усіма необхідними музичними інструментами, звуковим обладнанням і мати можливість здійснювати «чорнові» записи репетицій. Дуже корисно зафіксувати різні варіанти п'єс для їх подальшого аналізу і модернізації. Але в такому процесі є ризик отримати пробний запис, характер звучання («саунд») якого згодом буде важко відтворити у професійній студії звукозапису, де під тиском відповідальності може не вистачити бажаної імпровізаційності і «творчої блискавки». Саме з цієї причини репетиційний період може виявитися одним з найважчих етапів у роботі музичного продюсера. Чи відшліфована структура пісні? Чи досягло виконання пікової форми? Чи варто додати щось у аранжуванні? Відповіді на ці непрості питання продюсерові варто знайти на етапі репетицій. І завжди пам'ятати мудрий вислів: «Краще – ворог гарного».

Описані методики підготовки музичного гурту чи соліста для подальшого запису у студії підходять і для жанру популярної сьогодні електронної музики, яка переважно використовує синтезовані звуки.

Репетиційний період для електронного жанру проходить в дещо іншій формі. Спочатку артисти здійснюють попереднє опрацювання музичних ідей, їх аранжування і програмування електронних музичних інструментів власноруч у домашній студії. Далі електронне обладнання (синтезатори, звукові модулі) переносять у професійну студію звукозапису для подальшої *чистового* запису, мікшування і обробки. Особливості жанру електронної музики полягає в тому, що на першому етапі продюсування виконавець часто виступає одночасно і аранжувальником, і звукорежисером. На кінцевому етапі у професійній студії до справи долучаються музичний продюсер, який перебирає на себе частину первинних функцій артиста. Остаточну оцінку, частотну і динамічну корекцію музичних творів варто робити на якісних звукових моніторах у точних, збалансованих акустичних умовах професійної студії. Разом с тим, цілком життєздатним методом запису буде робота у спокійній, комфортній обстановці домашньої студії артиста/продюсера, варто лише впевнитися у коректності акустичних умов такої студії.

Мистецтво створення сучасної електронної музики може проходити у декілька етапів. Перший: вибір ритмічної основи («лупів»), звуків (семплів), їх обробка, монтаж і доведення звучання кінцевого міксу до бажаного звучання. Важливість потужної ритмічної основи для електронної танцювальної музики сьогодні важко переоцінити. Вище досягнення для продюсера тут - вести й направляти програмування танцювальної п'єси так, щоб у підсумку вийшла її монолітна основа у вигляді енергійної і потужної ритм-секції з ударних і басу. Далі процес продюсування продовжується у професійній студії, де вже звукорежисером виступає більш досвідчений фахівець.

На відміну від електронної музики, під час запису «живої» акустичної музики у звучання втручається суб'єктивний чинник: у продюсера можуть виникнути певні труднощі у виявленні найкращого дубля. Свідоме і підсвідоме відчуття найкращого дубля, здатність розпізнати найбільш «енергетично заряджене» виконання є найважливішою складовою професії музичного продюсера. В електронній музиці виявити такий дубль значно легше: електроніка, на відміну від музикантів, завжди відтворює звучання однаково від дубля к дублю. У цьому випадку майстерність продюсера проявляється скоріш у тонкому «нанотехнологічному» розумінні психологічного впливу електронного музичного матеріалу на майбутнього слухача.

Слова «продюсер» і «продуктивно» - однокорінні. З цього порівняння витікає одна з значущих якостей продюсера: розробляти нові методики репетицій, працювати продуктивно як у творчому плані, так і в управлінні музичними колективами. Найважливішою ж якістю музичного продюсера, на наш погляд, є здатність генерувати свіжі творчі ідеї, розробляти методи досягнення якісного творчого продукту (у нашому випадку - фонограми), який зацікавить багатьох (тобто стане комерційним) і здатним успішно конкурувати на ринку.

Продюсер – це стратег у галузі аудіовізуальних мистецтв, і саме у репетиційному періоді формуються головні напрямки успішної роботи над музичними творами. Рух такого митця вперед визначається його кваліфікацією і постійним творчим пошуком, і сьогодні ці якості є головними складовими успіху у сучасному над глобалізованому світі. Ці категорії є рушійними силами творчого прогресу у музичній сфері, тому завдання підготовки у вищих навчальних закладах України висококваліфікованих музичних продюсерів - «архітекторів звуку» є нагальною потребою для суспільства.

Література

1. Черномыс О. Профессия продюсер / Ольга Черномыс. — М.: Обучение в России, №8, 2002.
2. Корнеева С. Как зажигают «звезды». Технологии музыкального продюсирования / Светлана Корнеева. — СПб.: Питер, 2004. — 320 с.: ил.
3. Корнеева С.М. Музыкальный менеджмент: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности «Музыкальный менеджмент» (061166) и специальностям культуры и искусства (050000) / Светлана Михайловна Корнеева. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. — 303с.
4. Осинский В. Продюсер на студии / Владимир Осинский. — М.: Звукорежиссер, №1, 1998.
5. Косенко П.Б. Самостійна інструментально-виконавська підготовка як одна з основних організаційних форм навчання студента-гітариста / П.Б.Косенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти : Збірник наукових праць. Вип. 14 (19). – К. : НПУ, 2013. – С. 81–84.

УДК 371(477):78.01(091)"19/20"

Медвідь Т. О.

ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

У статті обґрунтовано еволюцію розвитку загальної музичної освіти України, розпочинаючи з етапу становлення у 70-ті роки ХХ століття і завершуючи її модернізацією на початку ХХІ століття. Здійснено історико-педагогічний аналіз сутності й змісту музичного навчання та виховання у загальноосвітніх закладах України у 70-ті – 80-ті роки ХХ століття, проаналізовано зміни, що відбувалися в галузі шкільної музичної освіти впродовж цього періоду. У статті висвітлено проблеми розвитку музичної освіти у школах України в 90-ті роки ХХ століття, а також передумови та процес модернізації загальної музичної освіти на початку ХХІ століття.

Ключові слова: загальна музична освіта, етапи розвитку, реформа загальноосвітньої школи, модернізація освіти.

Медвидь Т. А. Основные этапы развития общего музыкального образования в Украине в конце ХХ – начале ХХІ столетия. В статье обоснована эволюция развития общего музыкального образования Украины, начиная с этапа становления в 70-е годы ХХ века и заканчивая ее модернизацией в начале ХХІ века. Осуществлен историко-педагогический анализ содержания музыкального обучения и воспитания в общеобразовательных заведениях Украины в 70-е – 80-е годы ХХ столетия,